

Polis, Sınıf ve Siyasa

Çeviren CAN YÜCEL

I. GİRİŞ: POLİS KONUSUNDA SOSYALİST BİR ANALİZ İHTİYACI

Muhafazakâr Partinin geçen yılki Kongresinde, Mr. William Whitelaw, «cürümü önlemeyi tartışmanın bile, sol-kanat esatiri içinde, aşağılık, adeta ahlâksızca bir davranış» bellendiğini öne sürdüydü. «Sosyalist önderlerimiz,» dediği kendisi, «toplantılarında cürüm sorununu tartışmayı bile zül sayıyorlar.» Ardından da, «yasa çerçevesi içinde özgürlük» sorununa gösterilen bu (kendi deyimiyle) «sallapati ve ipe-sapa-gelmez» tutuma veryansın ettiydi.

CÜRÜM KONUSUNDAKİ KAMUSAL KAYGI

James Callaghan ile bakanlarını «sosyalist önderlerimiz» saymakta ne kadar güçlük çekiyor olsak da, Mr. Whitelaw'un söyledikleri hepten yabana atılır şeyler değil, ne de sıradan halkın cürüm sorunlarıyla ilgili ve kaygılı olduğunu ve hükümetten kendilerini korumasını beklediğini belirtmesi boşuna... Eğer sosyalistler bu sorunlara kayıtsız ya da umursamaz kaldıkları izlenimini yaratıyorlarsa, siyasal vebali var bu işin; yurttaşların derinden duyduğu kaygıları küçümseme, onlara burun kıvrma öyle kolay bağışlanır şey değil çünkü. Ama bu, «dirlik-düzenliğin korunması» konusundaki korkuları olduğu gibi benimseyelim diyoruz demek de değil. Halkın cürüm sorununu anlayış ve tanımlayışında düştüğü yanılgılar da var elbet, bunları düzeltmek de sosyalistlerin boynuna borç. Ama halkın getirdiği öncelikleri kulak ardı etmek sosyalistlere yakışmaz doğrusu, ne de böyle önemli bir dâvayı Muhafazakârların tekeline tepe tepe kullansınlar diye bırakabiliriz.

* Bristol Üniversitesinde sosyolog.

SOSYALİSTÇE BİR ANALİZİN İSTERLERİ

Polis konusunda, bir komünizm çağına erişilmediği sürece, halkın canını, malını ve güvenli, düzenli ve üretici hayatını koruma bakımından duyduğu ve duyacağı ihtiyacı göz önüne alan bir analiz oluşturmaya gerek var. Sosyalist bir toplumun ceza hukuku sistemi bugünkü sistemi yansıtmakla yetinecek demek değil elbet bu. Ama bunun için geliştirilmesi gereken kuruluşları şimdiden tasarlamaya başlamamız da zorunlu. Daha açık söyleyim, ceza hukuk sistemi personeli öbür ilericilerle kaynaştırılmalı her şeyden önce. Toplumda daha geniş değişiklikler yer almadıkça, polis ve öbür ceza hukuku kurumlarının temelli dönüşümlere sokulamayacağı biz de biliyoruz, ama bir yandan da sosyalist bir toplumda ihtiyaç duyulan kuruluşlarla onların oluşmasına kapı açacak çareleri şimdiden düşünmeye başlamamız gereği de ortada. Şimdiye kadar polis konusunun sosyalist açıdan ciddi bir tartışmasına girilmiş değil, oysa konunun siyasal stratejimiz bakımından ölüm-kalım önemi taşıdığını görmezlikten gelemeyiz.

İngiltere'de de, öbür gelişmiş kapitalist ülkelerde de sosyalizmin geleceği bakımından polis, dediğimiz gibi, en canalıcı sorunlardan biri. Bu tür toplumlarda, toplumsal güçler dengesine ve hazırdaki zor araçlarının etkinliğine bakarak, ayaklanma stratejilerinin pek sökmeyeceği komünistlerce istediği kadar kabul edilmiş olsun, bu böyle. Polisin önemi şu üç nedenden. Bir kez, sosyalist bir hükümet, çoğunluğun desteğini kazanmış bile olsa, polisle ordunun karşı-devrimci bir darbe girişimine koşulması tehlikesiyle her an yüzyüze. Carillo'nun Şili faciası denemine yaslanarak belirttiği üzere:

«Devlet aygıtı değişimden geçirilmedikçe, sosyalist değişimler hep pamuk ip-

liğine bağlı ve sallantıda. Mantıklı ve dogal olarak kabulleneceğimiz seçim sonuçları ve cilvelerinden ötürü değil bu sade. Sosyalist değişim, bizzat yasallığı savunmaktan sorumlu sayılan kimselerce yürütülecek silâhlı bir darbeye uğrama tehlikesiyle her an karşı karşıya da ondan.

(S. Carillo, Eurokomünizm ve Devlet)

Bunu önlemek için de devletin baskı aygıtlarının hiç değilse alaylı saflarının desteğini kazanmak gerek.

Sonra da, polis, sosyalizm için çoğunluk desteğinin oluşturulmasını önlemede de etkin. Tony Bunyan'ın geçende çıkan **Britanya'da Siyasal Polis** adlı kitabında belgelendiği üzere, polis kısımları, ordu ve haberalma servisleriyle birlikte, siyasal eylemleri ve sendikacıları gözetlemek ve yıpratmakla meşgul. Son yıllarda bu kuruluşlar bir ayaklanma ihtimaline karşı edimli bir hazırlığın içine gömülmektedir ve IRA ile öbür yıldırıcı örgütlerin artan etkinliği bahane edilerek, eğitim ve planlama bakımından polis-asker işbirliğinde göze-batar bir yükseliş var. Tarafsız yasa-uygulaması ve dirlik-düzenliği koruma kisvesi altında, polis, üstelik, bazı mücadeleleri baltalamaktan da geri durmaz oldu. Sözgelimi, geçenlerde Grunwick tesislerinde grev gözcülerine saldırdılar, 9 Ekim 1977'de de, biliyorsunuz, 6000 polis Manchester'de Millî Cephe örgütçüsü Martin Webster'in (demokratik!) gösteri ve yürüyüş hakkını korumak üzere, yarım milyon İngiliz lirasına patlayan görkemli bir operasyonda görevlendirilmişlerdi.

Üçüncü olarak da, polis, kapitalist toplumsal ilişkileri yasallaştıran hukuk sisteminin yürütme aracı. Böylece kapitalist bir toplumda hukuk ilkelerinin özünde ve uygulamasındaki sınıf özelliğini soyutlayan «kanun ve nizam» mugalâtasının «uygar hayatın perçini» niyetine yutturulmasına da katkıda bulunuyor.

POLİSİN DEMOKRATLAŞTIRILMASI

Sosyalist stratejinin ve sosyalist toplumu kuruşun bir banteli de polis kuvvetinin demokratlaştırılmasıdır ve yasaların topluluk çıkarlarını temsil ettiği yolundaki aldatmacaya, sınıflı bir toplumda olmayacak duaya amin demeye gelen o kof teze gerçeklik kazandı-

rilmasıdır. Bu demokratlaşmanın iki biçimsel yanı var: Polis bünyesindeki iç ilişkileri değiştirerek, onlara da öbür işçilerin sahip olduğu hakları tanımak; bir de polis kuvvetini demokratik halk kuruluşlarının sıkı denetimi altına sokmak. Ama bu iki önlem de polis mekanizmasında sadece biçimsel ve kurumsal değişimleri sağlayabilir. Ekonomik ve siyasal iktidarın eşitleştirilmesi yolunda geniş değişikliklere gidilmedikçe, polis aygıtı içindeki bütün dönüşümler biçimsel kalmaya mahkûm. Üstelik, kurumsal değişiklikler, demokratik bir toplumda polisin yeri ile polis eylemlerinin toplumsal uzantıları ve «kanun ve nizam» kavramı üzerinde polise de kamuya da açık tartışmalarla birlikte yürütülmelidir. Sözgelimi, Fransız polisi arasında, Sol'un siyasal başarısına ve sosyalist düşüncelerin ağırlık kazanmasına paralel olarak, bu gibi tartışmalar günden güne kızışmaktadır.

POLİS KUVVETLERİ HOMOJEN DEĞİL

Bu tür gelişmelerin temeli, polis kuvvetlerinin «devlet mekanizması», «devlet aygıtı» gibi terimlerin esindireceği üzere homojen ve mekanik birimler olmayışı. Bütün demokratik toplumlarda polis sendikalarının gelişmesinden de anlaşılacağı üzere, polis görevlileri öbür işçilerle ortak çıkarlar güden birtakım hizmetliler. Son yıllarda bu örgütler, Britanya'da, Amerika'da, Avrupa'da arttıkça artan siyasal bir önem kazandılar. Bunun sonuçlarını yazının bir sonraki bölümünde ele alacağız. Üçüncü bölümde de polisin toplum içindeki yerini incelemek üzere tartışmayı daha da açacağız. Polisle işçi hareketi arasında ittifak imkânları ve sınırlarını araştırıp belirlemek için, sınıf ilişkileri içinde polisin yeri analize vurulacak. Son olarak, polisin yasa-uygulayıcıları olarak toplum içinde oynadığı rol üzerine kendi geliştirdiği görüşleri ve bunlar arasındaki çelişkileri inceleyeceğiz. Ordan da demokratik yoldan sosyalizme geçiş dönemindeki bir toplumda polisin nasıl bir yeri olacağı sorununa geçeceğiz.

II. POLİS SENDİKALARI: SORUNLARI VE GELECEĞİ

POLİS SENDİKALARI TUTUCU MU, İLERİCİ Mİ?

Polis kuvvetinin demokratlaştırılmasında ilk adım, ordu dışındaki öbür uğraşlara tanı-

nan sendika temsilciliği haklarının polis alaylılarına da kazandırılmasıdır? Yine de sendikacılık ille de ilerici ya da sosyalist düşün ve eylemlere denk düşüyor değil elbet. Bu, polis sendikaları için büsbütün geçerli bir yargı.

POLİSİN SİYASACA GERİCİ MÜDAHALELERİ

Amerikan polis dernekleri son on beş yıl içinde endüstri eylemi alanında kolları sıvamış görünüyorsa da, amaçları ekmek-peynir çizgisinin ötesine taşıdığına, siyasal pazılarını gerici erekler için şişirmekten geri kalmıyorlar. Birçok kentte, polis sendikaları, ırkçılık ve cürümün yaygınlaşması korkusuna dayanarak yürüttükleri etkin kampanyalar sonucunda, sivil danışma kurullarını altetmeyi başardılar; örneğin, New York Devriyeler Derneğinin 1966 referandumundaki başarısı.

Britanya'da, Polis Federasyonu, ceza hukuku uygulamasında sözümona gördükleri liberalleşme eğilimini durdurmak için siyasal ve kamusal oyu etkilemek amacıyla, 1975'de, bir «Kanun ve Nizam» kampanyasına giriştiydi. Federasyon, bundan başka, çıkarlarına aykırı bellediği girişimlere, örneğin ölüm cezasının kaldırılmasına karşı, üye çoğunluğun görüşlerini dile getiren bir baskı gurubu olarak ağırlığını duyuragelmıştır.

İLERİCİ POLİS ÖRGÜTLERİ

Ama Britanya ile Amerika'da polis temsilci örgütlerinin, sorun ekonomizmin ötesine geçtiğinde, sağ-kanat isteklerini öne sürmesine karşılık, Avrupa polis sendikaları sık sık liberal politikaları desteklemekte ve devletin işçi hareketini ve muhalif çıkışları bastırmak için kendilerini kullanma girişimlerine direnmektedir. Sözgelimi, en büyük Fransız polis sendikası 1968 Mayıs'ında öğrencilere karşı zor kullanılmasında sorumluluktan kendini arındırmış ve bu yolda buyruklar veren hükümeti kinamıştır. Sözcü, polisin haklı bir gösteriye karşı asla kullanılmaması gerektiğini ileri sürmüştü.

Britanya'da da, 1913 ile 19 yılları arasında, bağımsız polis sendikacılığının tutunabildiği o tek dönemde, yasa-dışı Polis ve Gardiyanlar Sendikası işçi hareketiyle giderek bağlantı kurmuş, önderleri de kuvvetin demokratlaştırılması çağrısına sarılmışlardı.

Üyelerin Sendika'yı ve 1918-19 grevlerini desteklemesi çıkar hesabına dayanmakla birlikte, örgütlü işçi hareketiyle işbirliği edışı, hükümetle muhafazakâr basının şamatasına ve Sendika'yı kapatma kararına payanda sayılmıştı. Sendika, okkalı bir ücret zammı, ardından da Polis Federasyonunun yumuşak-başlı bir yedekleme olarak kurulmasıyla yenilgiye uğratılmıştı.

POLİS SENDİKALAŞMASINA İHTİYAÇ

Polis sendikacılığının siyasal niteliği zamanla, döneme göre değişiyor. Yakın geçmişte İngiliz ve Amerikan polis sendikacılığının sağ-kanat baskı gurupları olarak kendilerini göstermelerine karşılık, I. Dünya Savaşı sonrası döneminde o zamanın bütün kapitalist ülkelerinde işçi hareketlerinin genel yönelmesine paralel olarak, polis sendikalarında da radikalleşme eğilimleri belirdiydi. Aynı biçimde, Sol'un güçlenmesi sürecine uygun olarak, birçok Avrupa ülkesinde, özellikle Fransa'da polis sendikaları son yıllarda işçi hareketiyle kaynaşmaya başladılar. Polis sendikacılığının siyasal niteliği toplumdaki genel siyasal güçler ve sınıf dengesini yansıtır, bu yüzden de ille homojen bir tutuculukla damgalanması yanlış. Bugün Britanya ile Amerika'da sıradan üyelerin güçlenmiş oluşu gerici politikaları destekleme sonucunu doğuruyorsa da, uzun erimli bir bakışla, polisin işçi hareketiyle daha kolayca dayanışma, hattâ birlik kurması ihtimali böylece artıyor da denilebilir. Böyle bir işbirliği birçok polis görevlisinin azgın karşı-sendikacı görüşlerini törpüleyecek, grev gözcülerinin üstüne saldırmaya hevesini kıracaktır.

Polisin sendika haklarını kazanması, polis kuvvetinin demokratlaşma amacının sadece bir yanı olmakla birlikte ve başlangıçta sağ-kanat niteliklerine yol açmasına karşın, yine de ileri bir adım sayılmalıdır. Böylece polis kuvvetinin otomatik bir hükümet aracı olarak güvenilirliği azalacak, değişik görüşlere açık kılınacak ve belki de şu anda örgüte yavaşlatılmayan türden kişilerin gözünde çekiciliği artacak, giderek karşı-sendikacı eğilimlerin hızla budanması imkânı belirecektir.

POLİS SENDİKACILIĞININ GELECEĞİ

1976'dan beri, İngiliz polisi içinde ücret hoşnutsuzluklarından doğan, epey de gürül-

tüsü koparılan bir sertleşme var. Grev hakkı isteklerinde ve şu andaki toplu sözleşme mekanizmasının eleştirisinde kendini gösteriyor bu ve polis temsilciliğinin yasal konumundaki kısıtlamalara bundan önceki başeğış haline tümünden aykırı düşüyor. Yine de, 1977'nin sonuna doğru, ücret zamları ile temsilcilik mekanizması üzerine bir soruşturma açılmış olması yüzünden olacak, hareket yavaşlar gibi oldu.

Polis sendikacılığının geleceğini belirlemek için son yıllarda polisin değişip duran davranışlarının bir dökümünü çıkarmak gerek.

1960'DAN ÖNCEKİ POLİS FEDERASYONU

1919'da kuruluşundan beri Polis Federasyonuna karşı içten içe bir hoşnutsuzluk sürüp gitmiştir, ama 1976'ya kadar bu örgüt güvenlik sübabı olarak işlevini de yerine getirmiştir. II. Dünya Savaşı sona ermeden önce, Federasyon bugünkünden de beter bir kışkaç içinde, bağımsızlıktan da, doğru-dürüst bir toplu sözleşme mekanizmasından da yoksundu. Ama keskinler 1919 grevinden sonra temizlenmiş olduğu gibi, iki savaş-arası yılları polis için ücret ve koşullar bakımından bir altın-çağ sayılsa yeriydi. Öbür kamu kesimi ücretlerinin yanı sıra, polis şdentilerinde de kesme-biçme olmuşsa da, bu, belli bir oranı aşmamış, öte yandan iş güvenliği ve emeklilik koşulları polisliği özenilir bir uğraş haline getirmişti.

Savaş-sonrası enflasyonu polislik uğraşının çekiciliğini sildi süpürdü, örgüt kademeleindeki boşlukları doldurmak için yeni adam devşirmede güçlükler belirdi, hâlâ da böyle ya. Bu gelişme Federasyon için, 1950'lerin ilk yıllarından başlamak üzere, bağımsızlık kazanma yolunda yeni bir dönemin başlangıcı oldu; toplu sözleşme mekanizmasının tezgâhlanışı, Whitley Kurulları'nın buyrultusu üzerine Polis Kurulu'nun ortaya çıkışı hep bundan sonradır. Yine de Federasyon tam özgür bir birlik statüsü kazanmayı başaramadı, eylemleri üzerinde sıkı yasal kayıtlamalar sürdü gitti, endüstriyel eyleme (grev vb.) girişmesi yasağı olduğu gibi kaldı; dış örgütlerle birleşme, bireysel disiplin vak'alarında resmen fikir beyan etme, fonlarını dilediği gibi kullanma iznini bir türlü koparamadı.

1960'LARDA FEDERASYON

Yine de, insan-gücü sorununun sürgitinden sağladığı kaldıraçla ücret ve benzeri toplu sözleşmelerinde bazı kazançlar sağlamayı başardı. Bunların en önemlisi, polisin anayasal konumuna gölge düşüren birtakım fiyat-kolar üzerine 1960'da kurulan Kiraliyet Komisyonunu ücret sorununa öncelik tanımaya ikna ediydi. Komisyon Ara-raporunda Federasyonun isteklerini de aşan bir ücret zammına karar vermekle kalmadı, aynı zamanda da polis ücretleri için geçim endekslerine göre belirli bir düzey saptadı. Bu, daha sonraki bütün sözleşmelere temel sayıldı.

1960'ların ortalarından beri Federasyon, bir toplu sözleşme odağı ve baskı gurubu olarak, gitgide varlığını göstermekte, etkinliğini artırmakta. Ceza Hukuku üzerine kurulan Kiraliyet komisyon ve komitelerine katılarak yasama sürecinde sözünü geçirmekte, görüşlerini kabul ettirmek için geniş çapta kulis yapabilmekte.

Federasyon, ayrıca, ücret isteklerinin kovalanmasında da daha daha dobra dobra konuşmaya başladı. 1966'da, Polis Kurulu'nun resmi kesimiyle de sözbirliği ederek, Temmuz'daki ücret dondurmasının tam toplu sözleşme tarihinden önceye raslatılmasını protesto etti. Yürüttüğü baskı öyle etkin oldu ki, hükümet bu konuda polislere ayrıcalık tanıma zorunda kaldı.

1970'de sürüncemeye düşen bir ücret anlaşmazlığı Federasyonca şimdiye kadar görülmedik sertlikte bazı taktiklerle karşılandı, yıllık Kongrede greve gidilmesinden bile söz edildi.

Ama bu harbî cephe birikimi, yeni Muhafazakâr hükümetin polislere 1971 Şubat'ında yüklü bir zam sepeti sunmasıyla eridi gitti.

HEATH HÜKÜMETİ SIRASINDA POLİSİN UYSALLIĞI

Bu, dört yıl sürecek olan ve Heath hükümetinin sendikalar hareketiyle mücadelesi çerçevesi içinde polise ayrıcalıklar tanıdığı dönemin başlangıcı oldu. Federasyon Sekreteriyasından bir görevlinin 1973'de bana dediği gibi:

Çoğu polisler, özellikle şu ara, Muhafazakârlığa yatkın. Boşuna da değil. Tory'ler ücret ve çalışma koşulları konula-

rında polislere daha eli açık davranıyorlar. Polisin gözü ne koparabilirimde, hemen hepsi «Bu işte benim çıkarım ne?» havasında. Hem Tory'lerin neden böyle tuzu kuru, işi tıkırında bir polis kuvveti denkleştirmeye çalıştıkları da malum. Önümüzdeki aylarda grevler yüzünden patırtı çıkacağını biliyorlar elbet.

POLİS İÇİNDE YAPISAL FARKLILAŞMALAR

Polis kuvveti, yine de öyle homojen bir bün-ye değil, içinde hem yapısal çekişmeler, hem de bireyleri arasında çelişkiler ve gerilimler var; bütün bunlar değişik koşullar altında bir değişme potansiyelinin varlığına ışık tutan haller. Üniformalı polis görevlileri, nezaretçilerle uzmanlara kıyasla sendika haklarına çok daha yatkınlar. Federasyon da öyle bir kurulmuş ki (en alt kademededen başmüfettişlere kadar), her rütbeye, her özel kısma bütün ortak kurullarda eşit oy hakkı tanıyor, oysa daha keskin davranan polis görevlilerinin sayıca üstünlüğü söz götürür gibi değil.

Kuşaksal ayrılıklar da önemli. Savaş içinde ya da hemen ertesinde örgüte katılanlar görece geçkin yaşta devşirilmişlerdi, türlü çarktan geçmiş ve sendikacılığın ne demek olduğunu öğrenmiş kişilerdi, polise katılışları da sağladığı güvenlik ve avantajlar dolayısıyla. Özellikle, bir gurup yaşlı polis görevlisiyle komser muavini vardı ki, bunlar daha başka sendika eylemlerinde pişmiş kişilerdi, yerel düzeyde keskin üye çekirdeğini oluşturuyorlardı, birçok Kongrede de sendika hakları için, başarı kazanmamış olsalar da, mücadele verenler hep bunlardı. 1950'lerle 60'larda ise daha önce iş denemi bulunmayan gençler devşirildiler. Bunları polisliğe çeken, çıkar ve avanta değil, polisliğe hevesleriydi. Federasyon pek umurlarında değildi, sendikacılığa da karşıydılar. Hemen belirtelim ki, son yıllarda işsizliğin yeniden artması yüzünden çıkar kaygısıyla polise katılanların sayısı çoğalmış olsa gerektir; bu yeni devşirmeler toplu sözleşme haklarının kısıtlanmasına hiç de seyirci kalacak takımından değildir.

KESKİNLİĞİN ARTIVERİŞİ

1975'den beri polis arasında keskinlik birden aldı yürüdü. Bunun nedeni, polisin pa-

zarlık gücündeki gerileydi. «Toplumsal Anlaşma»nın ardından endüstriyel çekişmede görülen nabız düşüşü polise «isteği ve ihtiyacı» azaltmıştı. Üstelik 1974-76 yıllarındaki artan işsizlik polisliği çekici bir uğraş haline getirdiği için yeni adam bulmakta da pek güçlük çekilmez olmuştu.

1975 Mayıs'ındaki Yıllık Kongrede delegelerle gözlemciler İçişleri Bakanını öyle bir yuhladılar ki, Bakan: «Yapmayın, Beynelmillel Marksistler karşısında kanısına kapırmayın ben!» dedi, çıktı işin içinden. Ama grev hakkı istekleri bir kez daha geri çevrildi. 4 Temmuz zammı polis umutlarının gerisine düştüyse de, önderlik, üyeleri bundan fazlasını koparamayacaklarına ikna etti.

1976 toplu sözleşme görüşmelerinde, polisler 1975 zammının 1974 enflasyonu gözönünde tutularak yapılmış bir ayarlama olduğunu ve Birinci Dönem Zammını henüz almadıklarını ileri sürdülerse de, işveren 1976 zammının İkinci Dönem Zammının daha kısıtlı ölçülerine göre hesaplanması gerektiğinde ayak diredi. Bunun üzerine Federasyon 1976 Temmuzunda Polis Kurulu'ndan çekildi ve doğrudan İçişleri Bakanı ile pazarlığa oturmak istedi.

1977'de alev bacayı sarıverdi. Toplu sözleşme mekanizmasının geleceği kuşkuyla bindi. Federasyon Parlamentoda lobi oluşturmaya sıvandı, polislerin eşleri ellerinde üstüne «lobby for my bobby» (Polisim için lobi) yazılı levhalarla gösteriler yaptılar. Kavgalı açık-hava toplantıları düzenlendi. Mayıs Kongresi için grev girişimiyle sendika statüsüne ilişkin Karar taslakları hazırlandı. Mayıs'da İngiltere ile Galya'daki 43 kuruluşun 31'i grev hakkı üzerinde düzenledikleri referandumlarda yüzde altmışla seksen arasında oynayan çoğunluklar sağladılar. İki oylamada Konfederasyon'la birleşme sorunu ele alındıysa da, bu yoldaki öneriler geri çevrildi.

Kongrede sınırlar alabildiğine gergindi. İçişleri Bakanının birkaç gün önce dayattığı İkinci Dönem Zam çözümü havayı ferahlatmak şöyle dursun, büsbütün ağırlaştırmıştı. Korkunç bir coşku içinde grev hakkı ve bağımsız statü önerileri büyük çoğunlukla onaylandı. Yine de Konfederasyon (TUC)'la birleşme taslağı geri çevrildi. Merkez Komitesinin onayına karşın, delegelerin üçte ikisi kar-

şı oy kullandılar. İçişleri Bakanının söylevi bir suskunluk duvarına tosladı.

Bu olaylar polis sendikacılığı davasını, 1919'dan beri görülmedik bir canlılıkla gündem-içi kıldı. O keskin çıkışlar ve grev hakkını destekleme kararlılığı eski yumuşakbaşı tutumdan ve yasaya bağlı kısıtlamalar karşısında ki boyun eğiş halinden kesinkes bir ayrılığı belirlemekteydi. Ama polisin endüstriyel eylem ya da tam sendikalaşma konularında kısa bir süre içinde sonuç alıp almayacağı hâlâ askıda kalmış bir soru.

KESKİNLİĞİN ESNEMESİ

Kongredeki dayanışma ve birliğe karşı, çeşitli kademeler arasındaki ayrılıklar sürüp gidiyor. Müfettişler grev hakkından çok Federasyon'un da benimsediği bir başka amaçla sarılmışlar, polis ödentilerini ayarlamak üzere bağımsız bir kurul oluşturulmasını istiyorlar. Bir greve gidildiğinde ise, müfettişlerin Federasyon'dan ayrılma kararında oldukları biliniyor. Ufak çapta, yasadışı, yaban grevler patlak verse de, endüstriyel eylem için birleşik bir cephe oluşturulması ihtimali zayıf.

III. TOPLUM İÇİNDE POLİS

A) SINIF İLİŞKİLERİNDE POLİSİN YERİ

Polis sendikalaşmasının imkânları ve siyasal sonuçları, polisin sınıf ilişkileri içindeki yerini, yani genel toplumsal işbölümü içindeki yerleşimini nasıl analiz ediyoruz, ona bağlı. Bu, özgül dönemlerde siyasal ve ideolojik uygulamalar bakımından ne gibi durumlar alacaklarını önceden kestirmemize el vermeyebilir, siyasal sonuç ekonomik nedene kestirmeden bağlanamayacağına göre... Ama böyle bir analiz, polisle işçi sınıfı arasında ne kerteye kadar temelli bir çıkar özdeşleşmesi olduğunu, ya da girişebilecekleri ortak bir eylemin siyasal manevralarla kuruldu derken yıkılır entipüften bir ittifak olup olmayacağını gösterecektir. Polisin sınıfsal yerleşimini belirlemeye çalışıyorsak, sorunu yaf-talayıp rafa kaldırmak için değil, siyasal gelişmelerini araştırmak için.

İŞÇİ SINIFI DEVİNCE, DARI MI GENİŞİ Mİ?

Alan Hunt¹, geçenlerde, işçi sınıfının sınırları bakımından yapılacak «geniş» ve «dar»

tanımlamalar arasındaki ayrıma parmak bastı. «Geniş» tanımda işçi sınıfı «emek-gücünü (gündelik ve aylık karşılığında) satan ve üretim araçlarına sahip olmayanların (ya da onları denetleyemeyen) tümü» olarak belirleniyor. «Dar» tanım ise işçi sınıfını «artık-değer üretenler ya da (elle çalışır) sanayi işçileri» diye sınırılıyor. Poulantzas'ın tanımına gelince, o², işçi sınıfını «maddî metalar imal eden üretici işçiler» diye belirleyerek, her iki sınırlamayı da içine almış oluyor. «Çelişik» sınıf yerleşimleri» olabileceği yolundaki üçüncü bir tanım, Hunt tarafından alelacele reddediliyorsa da, bu, polisin anlaşılmasında hayli yararlı olabilir bizce³.

Bu tartışmaların siyasal uzantıları belli. İşçi sınıfı o «geniş» tanımla eşleştirilecek olursa, polis de o tanımın içine alınacak. İşçi sınıfı birliğinin gerçekleştirilmesi siyasal bir sorun olmasına öyle; ama bu, polisler için öldüğü kadar, kısımsal çıkarlarını kovalamacadan ve egemen sınıf düşüncelerinin sultasından ötürü bölünmüş olan öbür işçiler için de geçerli.

Öte yandan, işçi sınıfı böyle darlatmacasına tanımlandığında, istediği kadar öbür sınıfların kendine doğru kutuplaşan katmanlarıyla az ya da çok çıkırdımdı ittifaklar kurmayı becersin, ufak bir azınlık olup çıkacaktır. Hunt'ın dediği gibi de «böyle bir konum, kaçınılmaz olarak, ayaklanmacı bir stratejinin benimsenmesine yol açacaktır». Ama devletin baskı aygıtlarındaki öğeler ona bağlı kaldıkları, ya da işçi sınıfıyla olsun olsun pamuk ipliğine bağlı ilişkiler kurdukları sürece, devletin buyruğundaki silahlığın zenginliği malûm olduğuna göre, böyle bir strateji, **Manifesto**'da belirtildiği üzere, «toplumu bütünüyle yeni baştan inşa» değil, «çatışan sınıfların toptan mahvı» sonucuna yol açarsa, hiç şaşmamak gerek.

Ama polis temelde işçi sınıfının bir parçası bellendiğinde de, onunla birlik kurmaya öbür kesimlerden çok daha ısrarla ve kararlılıkla karşı duruşuna ne demeli? Hem de (onu denetlediklerinin temsilcisiymiş gibi gösterme amacıyla bile bile uygulanan bir stratejinin sonucu olarak) polisin her yerde ve her dönemde genellikle işçi sınıfı **kökenli** oluşu da, tüy diyor buna... Buna karşılık, polisle işçi sınıfı arasındaki ayrılığın **nesnel** temelleri olduğu varsayılırsa, polis siyasası tarihçesi daha

Birikim 46-47/106

bir aydınlığa kavuşmuş olacak. Bununla birlikte, yukarda da belirttiğimiz gibi, polisin siyasal ve ideolojik tutumları ille de gerici nitelikte olmuştur da denemez.

POLİSİN ÇELİŞİK SINIF YERLEŞİMİ

Polisin birbiriyle çelişen tavırlar alışının nedeni, bence, **çelişik** sınıf yerleşiminde yatıyor. Acaba bu görüş, Hunt ile Poulantzas'ın⁴ ile ri sürdüğü kadar sakat mı? Onlara bakarsanız, çelişik sınıf yerleşimi kavramı, «bazı grupların sınıflar arasında gidip geldiği ya da bir ayağı işçi sınıfında, öbür ayağı kapitalist sınıfta olmak üzere ortada beynamaz kalabilecekleri» sanısını uyandırıyor. Ama ben de diyeyim ki, sınıf yapısındaki yer ile sınıf mücadelesinin özgül dönemlerinde alınan durumlar arasında Poulantzas'ın kendisinin götüğü ayrımı biz de benimseyecek olursak, görünürdeki bu saçmalıktan kaçınılır. Bir grubun somut bir dönemde aldığı durum ya bu, ya o yanda olacaktır çaresiz (şizofren değilse tabii), ya da bu grup kimi bu yanı, kimi o yanı seçen katmanlara bölünecek en azından. Ama bu, birbiriyle çelişebilir değişik öğelerden oluşan sınıf ilişkileri yapısı içindeki yerleri için sözkonusu değil. Bir grubun sınıf yapısı içindeki yeri, ekonomik, siyasal ve ideolojik öğelere bağlı; bunlar ise nesnel ve somut koşullarda kendini gösteren birtakım çelişik baskılar yapabiliyor.

Bunun en iyi örneği polis. Polisin siyasal ve ideolojik ilişkiler içindeki yeri, kapitalist sınıfın egemenliğini sürdürmeye yönelik. **Ne biçimde olursa olsun**, üretimin gerçekleştirilebilmesi için gerekli toplumsal hayat koşullarını görece bir düzenlilik içinde tutmaya yardımcı oluyor, aynı zamanda da artık-değerin gerçekleştirilip belirli bir sınıfa mal edilmesine yarayan bir mülkiyet ilişkileri sistemini koruyor. Kimi konumlarda da, grevlerin kırılmasına yardımcı olarak, belirli bir sömürü oranını sağlama bağlıyor. Ayrıca siyasal muhalefeti denetim altında tutuyor. Öte yandan da eşitsizliğe gömülmüş bir toplum içinde biçimsel eşitlik ilkelerine dayalı bir yasa ve ceza hukuku sisteminin bir parçası olarak, sınıf egemenliğini gizleyen bir yasallık ve dü-rüstlük ideolojisini ayakta tutuyor.

Ama koruduğu sermayeden edinilen kâr-daki payı devde kulak. O hiyerarşik örgütün

sıkısı içinde siyasaca göz açamıyorlar, iş hayatlarına ilişkin kararlarda seslerini yükseltme hakkını onlara tanımayan bir ideolojiyi benimsemişler ve sorunlarının derininde yatan etmenleri kavrama imkânlarından da geniş ölçüde yoksun kılınmışlar. Kısacası, ekonomik, siyasal ve ideolojik bakımlardan eziliyorlar.

Yine de ekonomik bakımdan **sömürülüyor** değiller. Tüm ücretli-emeği kapsayan o «geniş» işçi sınıfı tanımına göre, öyle sayılması gerekirdi aslında. Ama Eisler ile Seifert'in⁵ Hunt'u eleştirirken belirttikleri üzere, polisler gibi doğrudan artık-değer üretmeyen ve ödentilerini gene gelir üzerinden alan işçiler, istedikleri kadar yoksul olsunar, «sömürülüyor» denemezler. Sermayenin yeniden-üretiminde ve gerçekleşmesinde dolaylı katkıları da olsa, ki polis için bu haydi haydi sözkonusu, sermaye tarafından kâr beklentisi içinde çalıştırılıyor değiller.

Dikbaşlılık etmesinler diye, devletçe satın ve teslim alınan polis gibi birtakım grupların imkânlarını ve sınırlanmalarını kavrayabilmek için önemi var bu söylediğimizin. Ödemeleri genel gelir üzerinden yapıldığına göre, ücretleri artık-değerin sürekli üretimini ve gerçekleştirilmesini güven altına almak için gerekli düzeye bakarak ayarlanabilmekte. Bunun sınırları da ekonomik değil, görüyorsunuz.

Polis gelirindeki sınırlar siyasal ve ideolojik etmenlere bağlı. Bunlardan biri, polis örgütünün kendisi, bir bakıma da, polislerin bilinç yönelimi. Öbür etmen ise, hükümet stratejisi karşısında işçi sınıfının bilinci ve örgütü. İşçi hareketi, «toplumsal anlaşma» sırasında olduğu gibi, hükümet politikasında razı geldiği zamanlarda, polisin pazarlık gücünün sınırları daralıyor. Polise verilecek ödümler hükümet stratejisini zedeler, sonra da işçiler zaten kendi kendilerine polislik ettiklerine göre, polisin önemi azalmış oluyor. Ama hükümet, Heath yönetiminde olduğu gibi, ücret kısıtlamasını zorla dayattığında, polise ödün, kamuoyunu bulandırmak şöyle dursun, işçi sınıfının keskinliğini önlemedeki ölüm-kalım görevini polisin gereğince yerine getirebilmesi için zorunlu.

Öte yandan, polis, öbür üretici olmayan işçiler ve kapitalist sınıfta genel gelir içindeki payı için çekismekte. Dediğimiz öbür grup-

Birikim 46-47/107

ların elindeki siyasal ve ideolojik kaynaklara kıyasla örgütlenme ve keskinlikteki sınırlılığı yüzünden, polis o ölçüde bir ekonomik ezintiye uğruyor, demek ki.

Demek ki, polisin koşulları ekonomik, siyasal ve ideolojik bakımlardan, işçi sınıfınıninkine benzer bir ezinti içinde. Sendika eyleminde benzeşen taktiklere başvurusunun, bazı dönemlerde de işçi hareketiyle kaynaşmasının nedeni bu. Ne var ki, bu baskılar, sermayenin emek üzerindeki egemenliğini sürdürmede oynadıkları rolden ileri gelen baskılarla karşılanıyor. Bu da polisin işçi sınıfından ayrı düşmesine ve gerici ideoloji ve politikalarla kukla açmasına yol açıyor. Bu yüzden öyle durumlarda kalıyorlar ki, ta karşılarındaki düşman, öbür ezilen gruplar; bu sefer ne sıkıntısı, ne güçlüğü varsa uğraşlarının, günahını hep o grupların üstüne yıkıyorlar. Bir de elbet genel gelir üzerinden satın alınmaları ihtimali var, o zaman işte güncel ekonomik çıkarları da öbür işçilerin çıkarlarına ters düşer oluyor.

Yine de, ekonomik, siyasal ve ideolojik bakımdan ezintili koşulları, benimsedikleri savunma stratejilerinin işçi hareketiyle bağlantı kurması ihtimalini doğuruyor. Buna başlıca engel, görev başındaki denemlerinin öbür işçileri çektikleri sıkıntıların sorumlusu bellemelerine yol açışı; o gerici baskı yöntemlerini benimsemeleri de bundan ötürü. Para dışında, bütün öbür sorunları, öznel olarak, «kanun ve nizam» ve cürümün ve muhalefetin önlenmesi terimleri içinde tanımlanıyor. Şimdi de polisin toplumdaki rolünü kendisinin nasıl tanımladığını ele alacağım.

B) POLİSİN ROLÜ: BASKI AYGITI MI, TOPLUMSAL HİZMET Mİ? POLİSİN KENDİ ROLÜNÜ ANLAYIŞI İLE GERÇEK ARASINDAKİ ÇELİŞKİ

Hanidir yapılan deneysel araştırmalar, polis çalışmalarında başı sıkışmış kimselere çeşit çeşit hizmetlerin yasa-uygulamaları uğraşlarından çok daha büyük yer tuttuğunu göstermektedir. Ama yine aynı araştırmalar bu toplumsal hizmetlerin polislerce pek önemsenmediğini ortaya koyuyor. Onlar kendilerini, her şeyden önce, cürmü önleme ve meydana çıkarma ile görevli sayıyorlar; pek derinlere daldıkları anlarda da uygarlığı mahşerden

ayırarak «o ipince mavi çizginin» apoletlerinin kenarındaki dikiş yeri olduğunu sanıyorlar. Cürüm oranlarındaki artışlar, çoğu zaman, polis kaynaklarının artırılması istemlerine dayanak sayılır ve, her daim, polis ücretlerinin yükseltilmesi gereğine kanıt olarak gösterilir. Ama bu polis kuvvetini artırma stratejisinin ille de başarılı olacağını kim ileri sürebilir ki? Cürümün kaynakları çok derinde, polisin eli ermeyeceği, gözü yetmeyeceği yerlerde ve böyle de kaldıkça, polis kaynaklarını artırmakla toplumun süprütüsünü az öteye itelemiş oluruz, başka ne!

Son yıllarda, daha açık kafalı polis çevrelerinde bu gerçeğin artık anlaşılmasına başlandığını gösteren belirtiler var. Sözgelimi, Boston Polis Müdürü, Robert J. Di Grazia diyor ki:

Polisin cürme karşı yapacağı pek az şey var. Halka çağımızın şu pis sırrını açıklayamıyoruz bir türlü: Yurttaşları en çok kaygılandıran cürmü, yani sokak-üstü saldırganlıklarını işleyenler, çoğunlukla, yoksulluğun, işsizliğin, yıkılmış yuvaların, kötü eğitimin, esrarkeşliğin, ayyaşlığın ve polisin güç geçiremeyeceği öbür ekonomik ve toplumsal illetlerin ürünü kişiler. Açık açık konuşacağımıza, dilimizi yutup oturuyoruz ve böylece politikacıların kanun-nizam mugalâtasına alını boş bırakarak, polisin sayısı artar, avadanlığı zenginleşirse, tek başına cürümü durdurabileceği yolundaki sakat inancın sürüp gitmesine el veriyoruz.

İçişleri Bakanlığı bile polis sayısını ve etkinliğini artırmakla cürümün denetlenebileceği görüşünün doğruluğundan kuşkuya düşmüş halde.

CÜRÜM SORUNU ARŞINA VURULDUKTA

Halk cürümden korkmakta, ondan korunmak istemekte yerden göğe haklı. Geleneksel çözümler derde deva olamadığına göre, ne yapmalı? İlk iş, sorunu yerine oturtmak. Cürüm oranlarının hızla yükseldiğini gösteren o şamatalı istatistiklere bakmayın, resmen kayıt düşülen cürümlerin çoğu, halkın yüreğini titreten türden cürümler değil. 1976'da polise kayda geçirilmiş 2,135 bin cezayı gerektiren suçun yüzde 95'i mala-mülke karşı iş-

lenmiş. Kişiyi saldırganlık toplam içinde yüzde 3-6'lık bir yer tutuyor, öbür yüzde bir de cinsel suçlar. Demek ki cezayı gerektiren suçların büyük bölümü kişiyi değil, mala karşı işlenmiş. Ama buna karşılık, son birkaç yıldır kişiyi karşı saldırganlık suçlarında hızlı bir artış görüldüğü söylenebilir. Öte yandan, hırsızlık ve ev soyma gibi mülke karşı işlenen suçlardan bazıları kişiyi karşı doğrudan saldırganlığı içermese bile, kurbanında kişisel korku yaratan suçlar, dolayısıyla uğranan kayıp sade madde değeriyle ölçülür gibi değil. Onu da unutmayalım, mala mülke karşı suçların en büyükleri sayılan hırsızlıkların, ev soymaların, soygunculukların çoğunda söz konusu olan tutarlar oranca pek ufak-tefek. Bunların yüzde 38'inde uğranan kayıp 5 İngiliz'in altında, yüzde 85'inde ise 100 İngiliz'in üstüne çıkmıyor.

Saldırgan cürümlerde artış elbet kaygı verici olmakla birlikte, bunların pek azı, o uykuları kaçırarak malûm türden; sokak ortasında hiç tanımadığınız biri, hiç yoktan üstünüze saldırmıyor yani. Sözgelimi, 1976'da işlenen cinayetlerin yüzde 73'ünde sanıklar kurbanlarının tanıdığı, yüzde 51'inde de maktul, sanığın ya akrabası, ya sevgilisi, ya da kapı komşusuydu.

Yukardaki rakamların vurguladığı bir şey varsa, o da işlenen cürümlerin çoğu ile toplumumuzdaki ilişkilerin niteliği arasındaki bağlantı. Cezayı gerektiren cürümlerin büyük bölümü görece ufak suçlar. Acaba daha çok eşitlikçi, daha az rekabetçi bir toplumda, yani insan gibi yaşama düzeyi ve doğru dürüst eğitim ve üretici iş imkânları herkes için güvence altına alındıkta, bu gibi suçların sayısı birdenbire düşmez mi dersiniz?

SOSYALİST BİR TOPLUMDA POLİSİN GÖREVİ

Bana sorarsanız, kaynakların dağılımında değişim yaratmış ve toplumsal ilişkilere (cinsel olanlar da tabii) daha az rekabetçi bir çeşni getirmiş olan sosyalist bir toplumda, polisin görevi, şimdiki gibi olmadık duaya amin dercesine, bir tümen yozluğu, rezaleti, sefaleti, vahşeti denetim altına almak için yırtınarak olmayacak elbet. Mala karşı işlenen ufak-tefek cürümler ortadan kalkacak, bazı cürümler cürüm olmaktan çıkacak; ucu belli, kiş-

sel sorunlara dayanan bazı cürümlere de «cürümü denetleme modeli»ne göre değil, «kalleş» bir açıdan el konacak. Polise yapacak iş bırakmadın demeyin bana. Tersine, polis günümüzde çaresiz boşladığı birtakım önemli ve çetin görevlere koşulacak ve onca propagandaya karşın geçmişte bir türlü kavuşamadığı beceri sahibi «profesyoneller» mertebesine erecektir.

ÖNLEYİCİ DEVRİYE VE SİVİLLERİN PAYDAŞLIĞI

Bir merkez, ufak-tefek cürümün azalışıyla yükü hafifleyecek olan kaynaklar, halka deşet salan o sokak-üstü saldırganlık vak'alarına karşı seferber edilebilecektir. Önleyici devriye konusundaki araştırmalardan da anlaşılacağı üzere, bu, göz-önü devriye uygulamasının üzerinde en etkin olabileceği cürüm türü; bugünkü kaynakların sıkışıklığı buna el vermiyor, başka. Ama öbür görevlerin hafiflemesiyle boş kalacak imkânlar bu alanda yoğunlaştırılabilir. Yaya ya da taşıtla, devriyeler kentin dörtbir yanına önleyici bir ağ gereceklerdir. Bu, sade cürümü önleme bakımından değil, başı sıkışmış yurttaşlara hizmet yetiştirmek açısından da yararlı olacaktır.

Ne var ki, bu tür işi sade uzmanlaşmış polis görevlileri mi görmeli acaba diye de sormak gerek. Bu yüzyılın başına gelinceye kadar, polislik ilkece herkesin katılması boyuna borç olan bir toplumsal görev sayılırdı; bu ilke pek uygulanmazdı, o ayrı mesele. Ama bunun artık hayata sokulması birçok nedenlerden gerekli. İlk, yurttaşlar toplumun «mundar işini» bir avuç insanın sırtına vurabalı yıkmamalı. Hayatın baskısıyla polisin tekbaşına sıkısını çektiği çetin sorunları öğrenip, bunların çözümüne katkıda bulunmalı. Öte yandan, polisin şu anda yüklendiği bu «pislik temizleyicisi» rolü, onda bir köpek-silik, bir acılık, bir acımasızlık yaratmakta, bu tutum kimi hallerde, toplumsal bilim incelemelerinde «tiplik polis görünümü» diye belirlendiği üzere, evham hastalığına kadar varabilmektedir. Yasa uygulamasında yurttaşların paydaşlığı, ayrıca, demokratik denetleme aracı olarak da işe yarayabilir.

Ama devriye hizmetine sivillerin katılması özlenir bir şey olmakla birlikte, bu, eğitilmiş,

denemli, meslekten görevlilere ihtiyacı ortadan kaldırmayacaktır. Bu görevliler, hem yurttaşlara kılavuzluk etme bakımından hem de özel bilgi ve deneyim isteyen daha güç ve ağır işlerin altından kalkılması için gerekli. Bunun en iyi çaresi meslekten görevlilerle birlikte vardiya vardiya çalışacak yurttaş grupları oluşturmak. O zaman, bu meslekten görevliler hem devriye hizmetini görecekler, hem de yandaş sivillere eğitici ve denetçi olarak, yardım edecekler. Polis bakımından bunun yararı, hem daha üst bir statüye kavuşmak, hem de halkla arasındaki bugünkü soğukluğu, hattâ düşmanlığı gidermek.

HAFİYELİK İŞİ VE LÜKS DAİRELERDEKİ CÜRÜMLER

Devriye işinden gayrı bir de, kuytulara işlenen ciddi cürümleri kovalamak üzere çok iyi yetiştirilmiş ve eğitilmiş bir görevli takımına ihtiyaç olacaktır. Sosyalist bir toplumda ve geçiş toplumunda da elbet, dedektiflere, hafiyelere çok ince işler düşecektir. Uygulamadaki öncelikler değişmiştir çünkü. Polis ufak-tefek mal-mülk suçlarıyla boyuna uğraşacak yerde, artık dikkat, ihtilâs gibi çok daha geniş çapta mal-mülk suçlarına çevrilecektir. Şu anda, olmadık bir dolandırıcılık vak'asını aydınlatmak için öyle çok zaman ve para harcanmaktadır ki, bu dediğimiz cürümlerin ardına düşmeye fırsat kalmamaktadır. Yoksa bu gibi vak'alarda sözkonusu paranın tutarı yoksulların işlediği mal-mülk suçlarının topunu haydi haydi gölgede bırakır. Polis kaynaklarının günümüzde zengin yerine yoksul üzerinde yoğunlaşması süreci tersine çevrilmelidir. Sokaklardaki cürüm yerine lüks dairelerdeki cürüme karşı açılacak bir kampan-

ya polise halkın gözünde toplumsal bir saygınlık da kazandıracaktır.

SİYASAL POLİS

Siyasal polisin rolü de genel yönlenmeye göre değişecektir. Sendikalarla sol-kanat eylemleri üzerinde yoğunlaşacak yerde, siyasal polis karşı devrimci eylemleri ve yabancı terapistlerini önlemeye ağırlık verecektir. Ama siyasal polisin seçimle gelmiş yasama organının sıkı denetimi altına sokulması şart, oysa bugünkü günde bu örgüt, kamu denetiminin dışında, kimseye hesap vermeden, bildiği gibi işlemekte.

IV. SONUÇ

Bu yazıda, Sol'un cürüm ve polisle ilgili kaygıları görmezlikten gelmesinin tehlikeli bir davranış olduğunu ortaya koymaya çalıştım. Ayrıca bu alandaki hayat olgularının Torylerin ilgi tekelinde bırakılamayacağını dilim döndüğünce anlattım. Cürüm konusunda hanidir yürürlükte olan geleneksel «kanun ve nizam» stratejisinin sökmeyeceğini, ama daha çok eşitlikçi ve daha az rekabetçi bir toplumda da cürüm sorununa bambaşka bir açıdan yaklaşılacağını öne sürdüm. Böyle bir toplumda polisin işlevi ve yeri çok daha önem kazanacak ve polis topluma gerçekten yararlı olmaya başlayacaktır. Öte yandan şunu da bir kez daha belirteyim ki, geniş toplumsal reformlara girilmedikçe, polis örgütünde yapılacak değişikliklerin zerre değeri yoktur. Sosyalizme doğru yönelmiş geniş bir demokratik hareketle birlik içinde ele alınmalıdır bu konu.

(Marxism Today, Mart 1978)

¹ A. Hunt, «Class Structure and Political Strategy», *Marxism Today*, Temmuz 1977.

² N. Poulantzas, *Classes in Contemporary Capitalism*, New Left Books, 1975.

³ Bu yaklaşım; G. Garchedi («On the Economic Identification of the New Middle Class», *Economy and Society*, 1975) ile E.O. Wright'e ait («Class Bo-

undaries in Advanced Capitalist Societies», *New Left Review* 98, 1976).

⁴ N. Poulantzas, «The New Petty Bourgeoisie». (A. Hunt tarafından yayımlanan *Class and Class Structure* adlı kitabın 118-8 sayılı sayfalarında.

⁵ E. Eisler and M. Scifert, «Definitions of the Working Class», *Marxism Today*, Kasım 1977.